

POKUD SE CHCEME SVÉBYTNĚ PROSADIT MEZI AMBULANTNÍMI SPECIALISTY VE ZDRAVOTNICTVÍ, MUSÍME SI TUTO POZICI ZASLOUŽIT

ROZHOVOR S MÁŠOU JIROUSKOVOU

Mgr. Petr Šmíd, DiS.

Mgr. Petr Šmíd, DiS.

Mgr. Máša Jirousková

Mgr. Máša Jirousková je klinická logopedka a našemu oboru se věnuje od roku 1992, kdy pracovala na foniatrickém oddělení Městské nemocnice v Ostravě-Fifejdách. Od roku 1994 má vlastní soukromou ambulanci klinické logopedie v Ostravě, kde je vedoucím logopedem. Byla druhou předsedkyní Asociace klinických logopedů a stála tak u zrodu naší odborné společnosti. Od roku 2016 má akreditované pracoviště pro vzdělávání kolegů a kolegyn v předatestační přípravě.

Kdy jste se rozhodla, že se budete věnovat klinické logopedii?

Jako malé dítě jsem tíhla ke zdravotnictví. Moje maminka pracovala jako porodní asistentka a později jako sálová sestra v jedné ostravské nemocnici. Milovala jsem vůni nemocnice, milovala jsem vůni maminky, když se vrátila ze směny domů, milovala jsem vyprávění maminky o tom, co se v nemocnici přihodilo. Ze všeho nejvíce jsem byla ráda, když jsem mohla s maminkou strávit službu v nemocnici. Chtěla jsem pracovat jako zdravotní sestra a nejlépe jako lékařka. Maminka mi obě povolání velmi rozmlouvala, ale pak přišla s řešením, že bych mohla studovat logopedii.

Proč právě klinická logopedie?

V době, kdy jsem logopedii studovat chtěla, bylo studium logopedie bez zaměření na klinickou či školskou. Já jsem však byla přesvědčena, že po dokončení studia budu pracovat v nemocnici, to byl můj sen.

Studium logopedie je oficiálně stále bez zaměření na klinickou nebo školskou, studuje se na pedagogických fakultách. Přikláníte se spíše k tomu, aby se logopedie studovala pouze na lékařských fakultách, a byla tak pouze zdravotnickou profesí, nebo aby kontinuálně probíhalo vzdělávání na lékařských i na pedagogických fakultách?

Primárně se přikláním k tomu, aby se „klinická“ logopedie studovala pouze na lékařských fakultách. Myslím si, že v současné době je klinická logopedie na takové úrovni, že se bez tohoto studia neobejde. Nevylučuji však, že by se logopedie jako taková měla studovat i na fakultách pedagogických v oboru speciální pedagogika tak, jak se studují i ostatní pedie, jako je

surdopedie, tyflopédie, somatopedie a etopedie. Budoucí učitelé by samozřejmě měli mít povědomí o tom, jak pracovat s dětmi s poruchou komunikace. To ale neznamená, že by klinickou logopedii měli suplovat.

Jak probíhalo vaše studium logopedie?

Po absolutoriu gymnázia jsem bez váhání podala přihlášku na PF v Olomouci, tehdy na obor Učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči. Ale bohužel... neměla jsem ani dělnický původ, ani rodiče v KSČ. Přijata jsem nebyla. Proto jsem se snažila do zdravotnictví prodrat alespoň studiem nástavby rehabilitační sestry, opět neúspěšně. Nakonec jsem se nějakým „zázrakem“ dostala na školu sociálně právní. O logopedii jsem však stále snila. Pak přišla rodina, děti trochu odrostly, v zaměstnání jsem nebyla spokojena. Znovu jsem začala zkoušet štěstí. Začala jsem se opětovně připravovat k přijímacímu řízení na pedagogické fakultě. Mé posudky, které v té době stále rozhodovaly o možném přijetí, potřikrát přispěly k tomu, že jsem byla odmítnuta. Pak ale přišel rok 1989, posudky byly zrušeny a já jsem byla konečně přijata. Studovala jsem dálkově a bylo to, vzhledem k rodině, docela náročné. Ale šanci jsem využila.

Kdo je vaším vzorem pro práci v našem oboru?

Nemám jeden vzor. Když jsem byla na předatestační stáži u paní doktorky Na Mrázovce a pozorovala jsem její nadšení pro sluchové vady a viděla jsem její práci se sluchově postiženými dětmi, věděla jsem při návratu domů, že chci právě s těmito dětmi pracovat. Stejně mne zaujal jiný kolega, který nás s velkým nasazením informoval o práci s afatiky. Mohla bych pokračovat. Skláním se před všemi

kolegyněmi a kolegy, kteří působí v nemocnicích či v soukromých ambulancích a pracují s nasazením. Držím palce všem mladým kolegyním a věřím, že náš stav posunou na takovou úroveň, že budeme rovnocennými partnery ostatním ambulantním specialistům a že nás tak i ostatní lékaři budou vnímat.

Chtěla jste pracovat hlavně s dětmi se sluchovým postižením, jak je to v současnosti? Máte v péči nějaké děti se sluchovým postižením?

Moje ambulance je umístěna přímo v centru Ostravy. Mnozí kolegové vědí, že v části Ostravy, která se jmenuje Poruba, má sídlo škola, která je určena pro děti se sluchovou vadou. V rámci této školy má sídlo rovněž speciálně pedagogické centrum pro děti se sluchovými vadami. Škola a SPC poskytuje dětem a jejich rodičům veškerý servis. Naši ambulanci vyhledává proto jen minimum rodičů dětí, které sluchovou vadu mají.

Momentálně pracujete v soukromé ambulanci v Ostravě, pracovala jste i jinde?

Moje první logopedické kroky vedly do Městské nemocnice v Ostravě-Fifejdách. Pracovala jsem na foniatickém oddělení pod skvělou lékařkou MUDr. Skeřilovou. K tomuto úvazku tehdy patřila starost i o Dětský rehabilitační stacionář v Ostravě-Porubě a LDN v Ostravě-Radvanicích. Byla jsem nadšená, že mohu v nemocnici pracovat, splnil se mi sen. V roce 1994 jsem využila privatizace a právě s MUDr. Zdenkou Skeřilovou a klinickou psycholožkou Mgr. Halinou Navrátilovou jsme založily nestátní zdravotnické zařízení. V podobném složení pracujeme dodnes. Přítomnost lékaře ORL, foniatra a psychologa byla pro naši práci velmi přínosná.

Jakou nejvážnější příhodu jste během svého profesního života zažila?

Nejvážnější, spíše nejsmutnější, to si pamatuji velmi dobře. Bylo to tehdy, když jsem ještě pracovala v nemocnici. Chodila jsem denně k paní po CMP, byla jsem přesvědčená, že právě já té paní pomůžu, že určitě bude zase chodit a mluvit a vrátí se k rodině... Jednoho dne jsem přišla a její postel byla prázdná, zemřela, řekla mi sestřička. Dlouho jsem tu paní měla před očima. Když už jsem pracovala v ambulanci, měla jsem v péči hluchoslepu holčičku, která navíc trpěla epilepsií. Moje odhodlání bylo té holčičce pomoci tak, aby mohla

s rodinou komunikovat, bohužel ani tady se mé přání nenaplnilo...

Jakou nejtípnější?

Těch nejtípnějších byla celá řada. Práce s dětmi přináší mnoho radosti a dětská bezprostřednost hodně vtipu. Jedna kolegyně z Ostravy si všechny úsměvné situace zapisuje a má jich už celou řadu. Vybrat právě jen jednu nejtípnější je velmi těžké, protože můj popis už ztrácí autentičnost, to spojení s dětskou bezelstnou tvářičkou.

Jako jedna z mála máte akreditovanou soukromou ambulanci, proč si myslíte, že není více akreditovaných pracovišť?

Jen těžko se můžu k této problematice vyjádřit. Samotný proces přípravy k akreditačnímu řízení je náročný ve shromáždění všech potřebných papírů, tj. diplomů, smluv, rozhodnutí atd. Pokud člověk přesně ví, co ministerstvo požaduje, dají se materiály snadno připravit. Je však třeba číst pozorně instrukce na stránkách ministerstva a těmi se řídit. Samotný proces akreditace probíhá na půdě ministerstva a nelze nikterak ovlivnit jeho průběh. Nezaznamenala jsem však ještě, že by ministerstvo nějakou žádost o akreditaci zamítlo. Bohužel, je velmi málo akreditovaných nemocnic, tj. oddělení, většinou neurologie, kde by mohly kolegyně a kolegové vykonávat stáž potřebnou k atestaci. Myslím si, že dobře mířený tlak rady naší asociace by mohl přispět ke zlepšení situace.

Předatestační příprava kolegů a kolegyně se protahuje i vlivem nedostatku akreditovaných pracovišť, proč si ambulanci akreditovat?

Pokud se chceme svébytně prosadit mezi ambulantními specialisty ve zdravotnictví, musíme si tuto pozici zasloužit a mezi lékaři se prosadit. Podaří se nám to jediné zvyšováním kvality naší odbornosti (tím, že budeme mít dobře vybavené ordinace, že budeme psát kvalitní zprávy z vyšetření, že budeme pacientům věnovat dostatek času, tím myslím, že budeme dodržovat časy péče pro jednotlivé diagnózy dle sazebníku, že se budeme vzdělávat, že budeme mít kvalitní předatestační přípravu). Do kvalitní předatestační přípravy rovněž spadá stáž na akreditovaném pracovišti.

Jaké jsou výhody?

Pro mne především v tom, že se i já musím stále vzdělávat a držet krok s vývojem. Také v tom, že poznám spoustu mladých logopedek či logopedů, od kterých se můžu něco naučit či dozvědět.

Byla jste u zrodu Asociace klinických logopedů ČR a její v pořadí druhá předsedkyně, jak těžké bylo navázat na práci první předsedkyně dr. Salomonové?

V době, kdy jsem nastupovala do funkce, se opravdu vše teprve rodilo. Těžké to skutečně bylo. Nejen tím, že jsem z Ostravy, že jsem v té době měla pětiletou holčičku a že jsem neměla vůbec žádné zkušenosti s řízením organizace, která již v té době měla 400 členů. První Konference AKL, kterou jsem řídila, byla v Klatovech... Velmi dobře si pamatuji, jak jsem svoji trému chtěla překřičet. Auditorium asi hodně bolely uši po mém přednesu. O tom, jak jsem odcházela z práce a myslela jsem na to, že jsem ještě nestihla vyřešit to či ono a že zítra to určitě již vyřídit musím, už ani nechci psát. Měla jsem neustále pocit, že jsem nestihla udělat všechno. V té době jsem neměla sekretářku, to znamená, že veškerou korespondenci jsem vyřizovala sama. Neměli jsme pronajatou místnost, listiny jsem měla uskladněné ve své ordinaci v krabících od banánů (ještě že v té době nebylo GDPR). Neměli jsme smlouvu s žádným advokátem, všechny zákony, které se týkaly naší profese, připomínkoval manžel ve svém volném čase (v té době rovněž pracoval v České advokátní komoře v Praze). Začali jsme zavádět a hlavně dodržovat pravidla, která byla zakotvena ve stanovách, a začali jsme přesvědčovat členskou základnu, že je velmi důležité znát své statvovské předpisy, a to platí dodnes.

Letos, pokud se nepletu, bude volební členská schůze, láká vás kandidovat do rady AKL?

Na tuto otázku vám odpovím bez rozmyslu – neláká. Navíc víte, co se říká o řece, do které již podruhé nevstoupíš?

Co vám během předsednictví dělalo největší starosti a co vás naopak těšilo?

Starost jsem měla s tím, abych obstála, aby v době, kdy již budu odcházet, po mně něco zbylo. Radost mi dělalo otevírat nové výzvy k tomu, abychom se jako stav posunuli vpřed. Velmi jsem přivítala spolupráci se Slovenskou asociací logopedů, tehdy jsme ji využili k vydání několika materiálů, které se používají dodnes. Byla jsem zaskočena tím, jak na Slovensku mají vyřešené specializace v oboru logopedie (většina z nás pracovala v ambulanci a klientelu jsme měli různorodou a nikdo v soukromých praxích si nemohl dovolit specializaci). Dnes je situace výrazně jiná v tom, že

mnohé kolegyně, většinou však ve státních zařízeních, si specializaci prosadily. Velkou radost mi dělala naděje, že by se náš obor mohl studovat na lékařských fakultách. (Sama jsem cítila, jak mi schází medicínské vědomosti při nástupu na první místo do nemocnice.) V době, kdy jsem poprvé vyřkla a nastínila možnost přesunu studia na lékařskou fakultu, jsem narazila na odpověď „to nejde“. Dr. Michaličková však navzdory všemu sjednala schůzku s doc. Svobodou a vše se pomalíčku pohybovalo. Byl to ovšem proces velmi náročný a dlouhodobý... Snad se nám, příštím, podaří tento proces dokončit. Velmi bych to oboru klinická logopedie přála.

Myslíte si, že specializace v rámci klinické logopedie je cestou budoucnosti našeho oboru?

Pokud máme pracovat na nejvyšší úrovni, tak určitě! Samozřejmě připouštím, že specializace není možná ve všech ambulancích, protože většina ambulančních v malých městech či vesnicích by se neuvěřila. Specializaci by si mohly dovolit ambulance ve velkých městech tak, aby se jednotliví kliničtí logopedi mohli specializovat na určitou diagnózu. Tuto otázku však nemám ještě promyšlenou, protože ve hře je spousta okolností, např. jak zajistit chod ambulanční jen při určitém množství rodinných čísel. Věřím však, že v budoucnu k určitým specializacím dojde.

Jako bývalá předsedkyně si můžete dovolit hodnotit současný stav AKL ČR, jak současnou asociaci hodnotíte?

Protože jsem sama byla v situaci, kdy mnozí hodnotili moji práci v Radě AKL, nechci být ta, která práci rady hodnotí. Věřím, že všichni členové rady pracují s nasazením a jak nejlépe mohou. Práce v radě je velmi náročná nejen na čas, ale i z hlediska proniknutí do problematiky dohodovacích řízení se zdravotními pojišťovnami, do problematiky komunikace s Ministerstvem zdravotnictví ČR, do problematiky vzdělávání logopedů, přípravy atestací atd.

Jak moc se asociace změnila od doby vašeho předsednictví?

Asociace a hlavně její rada neprošla velkými změnami. Je vidět, že většině členské základny tato situace vyhovuje a lidé nejsou nakloněni změnám. Mám však pocit, že ke změnám by dojít mělo. Řekla bych, že asi 70 procent členů AKL pracuje v nestátních zdravotnických zařízeních, 30 procent pak ve státní sféře. Do minulých voleb byl v čele rady člověk, který neví a ani nemůže

vědět, co obnáší práce v soukromé ambulanci, jaké jsou náklady spojené s chodem ambulance, a to nemluví o tom, jakou odpovědnost má člověk, který zaměstnává např. logopedy v předatestační přípravě (tím nechci nikoho napadat a je naprosto přirozené, že logopedi pracující ve státní sféře nemohou mít ponětí o chodu soukromých ambulančních). Měli bychom se však zamyslet nad tím, koho v tomto roce budeme volit do Rady AKL. Nakonec zcela přirozeně se část členské základny pracující v soukromé sféře přihlásila do SAS (*Sdružení ambulantních specialistů, pozn. redakce*). Protože právě tam se řeší problematika spojená s chodem nestátních zařízení a musím říci, že vedení SASu je mnohým kolegyním nápomocno v řešení problémů, které vznikají např. při uzavírání smluv se zdravotními pojišťovnami.

Od roku 2016 je naší předsedkyní PaedDr. Cudlínová a také většina radních je ze soukromých ambulančních, myslíte, že v tomto směru došlo v AKL ČR k posunu?

Zatím o tom nejsem přesvědčená. Mohu srovnat práci naší Rady AKL a naší sekce v SAS. To bych se ale dostala k hodnocení rady a právě tomu jsem se chtěla vyhnout.

Kde nebo při čem čerpáte klid, pohodu a energii do další práce?

Na přílišné čerpání klidu, pohody a energie zatím stále nemám čas. Manžel vykonává vedoucí funkci v České advokátní komoře, takže část týdne pracuje v Praze, já jsem často povinná mu dělat doprovod při oficiálních akcích. Navíc máme velkou rodinu s osmi vnoučaty, z toho tři bydlí se svými rodiči s námi v jednom domě. Stále se mi nedaří stabilizovat svůj pracovní tým, takže velkou část týdne pracuji v ordinaci. Mozek bystrým učením angličtiny, ráda hraju na klavír, příležitostně sportuju. Starám se ještě o našeho kocoura a psy.

Čím byste byla, když ne klinickou logopedkou?

V legraci říkám, že v příštím životě budu baletka. Balet mi učaroval a využiju každé příležitosti k tomu, abych jakýkoliv balet viděla. Velkým zážitkem pro mne bylo představení Labutího jezera v Metropolitní opeře v New Yorku. Víím ale přesně, že bych zase byla klinickou logopedkou s tím, že bych ráda obor studovala na lékařské fakultě.

Jaké jsou vaše plány do budoucna?

V budoucnu bych chtěla dosáhnout toho, že v ordinaci budu zaměstnávat kvalitní klinické logopedky, o které se budu moci opřít, a já se více budu věnovat angličtině, hře na klavír, golfu a baletu. Pracovat bych chtěla do doby, dokud se mě děti nebudou bát (smích).

Co vám v životě dělá radost?

Mám radost ze své práce, úspěch ji podmiňuje, neúspěch vybízí k přemýšlení. Mám radost ze své rodiny. Mám radost z pohybu, ať už na golfu, na lyžích nebo na kole. Mám radost, když zahraju hezkou skladbu na klavír. Mám radost z toho, že je před námi jaro, i když budu o rok starší.